

ساختار آموزشی

۳ - ۳ - ۶

ضرورت طراحی الگوی جدید هدایت تحصیلی دانش آموزان

مهم‌ترین مسئله هر نظام آموزشی و پرورشی، تربیت دانش‌آموزانی است که بتوانند مناسب با استعداد رغبت، ارزش‌ها و شخصیت خود پاسخگوی پیشبرد نیازهای جامعه و اهداف عالیه آن کشور باشند. در کشور ما نیز مطابق هدف کلان سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش، تربیت انسانی موحد، مؤمن، معتقد، متعهد به مسئولیت‌ها و وظایف در برابر خدا، خود و دیگران، امیدوار، دارای عزت نفس، امانتدار، انتخابگر، خلاق و کارآفرین، سالم و بانشاط و آماده ورود به عرصه زندگی شایسته فردی، خانوادگی و اجتماعی بر پایه نظام اسلامی است.

دقت و توجه به کلمات استخدام شده، نشانگر مسئولیت بزرگ دستگاه تعلیم و تربیت در تحقق اهداف فوق است، اما سؤال اساسی این است که به راستی شیوه علمی و مورد نیاز برای اجرایی کردن این اهداف چگونه است؟ چه مرجعی به عنوان هماهنگ کننده در مدرسه و درون نظام آموزش و پرورش وجود دارد؟

تأمل در بیانات ریاست محترم جمهوری در گردهمایی مدیران کل آموزش و پرورش استان‌ها مبنی بر جدی گرفتن آماده سازی دانش آموزان برای پذیرش نقش‌های مختلف زندگی و تأمین نیروی انسانی ماهر در سطح جامعه، که از وظایف آموزش و پرورش است و نیز تأکید وزیر محترم آموزش و پرورش به بالا بردن انگیزه و توان تخصصی معلمان و کارکنان مدرسه که نشان دهنده جدی گرفتن مسئله انتخاب و به کارگماری درست سرمایه انسانی در پست‌های سازمانی مختلف همراه با رضایت‌مندی و رضایت بخشی است. به نظر می‌رسد هدایت و انتخاب مسیر زندگی تحصیلی -

□ علی اصغر ایزدی
رئیس اداره مشاوره اداره کل
امور تربیتی و مشاوره

تنها در یک سال تحصیلی و براساس جمع‌آوری داده‌های ضرب‌الاجلی نمرات دروس و بررسی‌های مشاوره‌ای به‌صورت ناقص انجام می‌شود.

۸. بی‌توجهی به نیازهای دانش‌آموزان متناسب با استعداد، رغبت، ارزش‌ها و توانایی‌های فرد و نیازهای شغلی جامعه که خودکارآمدی و رضایت‌مندی دانش‌آموز را در پی نخواهد داشت.

۹. حذف کنکور و تغییر نظام پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی که خود گویای جدی گرفتن هدایت تحصیلی - شغلی دانش‌آموزان در درون آموزش و پرورش است. اگرچه این موضوع در آموزش و پرورش نیاز به بازنگری مجدد در روند ثبت سوابق آموزش و پرورشی دانش‌آموز دارد و می‌بایست با نگاهی همه‌جانبه به دانش‌آموز قبل از ورود به دانشگاه به‌صورت مستمر (از ابتدایی تا پایان دوره متوسطه) داشته باشیم و نقش مشاوران در این میان در ترسیم نیم‌رخ تحصیلی - شغلی آنان بسیار مؤثر و تأثیرگذار است.

با عنایت به موارد طرح‌شده، طراحی و تدوین الگوی هدایت تحصیلی و شغلی جدید براساس تکلیف قانونی راهکار ۳- ۲۱ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مبنی بر «طراحی و استقرار نظام جامع هدایت تحصیلی و استعدادیابی به‌منظور هدایت دانش‌آموزان به‌سوی رشته‌ها، حرف و مهارت‌های موردنیاز حال و آینده کشور متناسب با استعدادها، علاقه‌مندی و توانایی آنان» بسیار ضروری است و اداره کل امور تربیتی و مشاوره معاونت پرورشی و فرهنگی وزارت آموزش و پرورش آماده پذیرش دیدگاه‌ها و نظرات ارزشمند شما مشاوران عزیز در سراسر کشور از طریق پیام‌نگار به نشانی moshaver@moshaveraniran@gmail.com یا medu.ir می‌باشد. امید است با بهره‌گیری از تجارب ارزشمند شما بتوانیم الگویی در خور نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران را در آموزش و پرورش به اجرا درآوریم.

شغلی دانش‌آموزان مهم‌تر و فراتر از یک وظیفه اداری و یک معاونت خاص است و همه ارکان آموزش و پرورش می‌بایست در دستیابی به اهداف مهم هدایت تحصیلی دانش‌آموزان برای پی‌ریزی یک نظام جامع و مطلوب تلاش کنند.

نکته قابل‌توجه این است که داشتن یک راهبرد کاملاً علمی و حساب‌شده در این برهه حساس زمانی، که هر روز شاهد تغییرات فزاینده در دنیای تحصیلی و شغلی هستیم، اهمیت هدایت صحیح تحصیلی دانش‌آموزان را دوچندان می‌کند. ضروری است ابتدا مهم‌ترین چالش‌های پیش رو را، که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌شود، مورد توجه قرار دهیم و براساس یک الگوی مفهومی سنجیده به طراحی مدل مطلوب هدایت تحصیلی متناسب با شرایط روز آموزش و پرورش بپردازیم.

۱. نداشتن نگاه تخصصی مشاوره‌ای به‌مقوله هدایت تحصیلی و تأکید بیش‌ازاندازه به تکمیل ظرفیت شاخه و رشته‌های تحصیلی متناسب با ظرفیت مدرسه و منطقه، به‌خصوص در رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای و کارودانش.

۲. ناکافی بودن ابزارهای مشاوره‌ای و یا تنها تأکید بر ابزارها به‌جای استفاده از ابزارها و فرایندها به‌صورت توأمان. (منظور از فرایندها مجموعه آمادگی‌های موردنیاز برای دانش‌آموز قبل از انتخاب رشته است.)

۳. از آنجایی که دروس سه‌ساله متوسطه اول به‌صورت عمومی و مشترک است، نمی‌توان صرفاً نمره را نشانگر قوی و یا ملاک پیش‌بین دقیقی در هدایت تحصیلی دانش‌آموزان در نظر گرفت.

۴. نبود نگاه کل‌گرایانه در الگوی هدایت تحصیلی و لحاظ نکردن حیطه‌های یازده‌گانه یادگیری براساس سند برنامه درسی ملی به‌عنوان یکی از شاخص‌های مؤثر در هدایت تحصیلی.

۵. تأکید بر یک مؤلفه بیش از سایر مؤلفه‌ها؛ تنها تکیه بر نمرات درسی دانش‌آموزان آن هم در سال اول دبیرستان که دانش‌آموز به‌علت ورود به یک مقطع بالاتر و روبه‌رو شدن با یک مدرسه و دانش‌آموزان جدید از اضطرابی فراگیر رنج می‌برد و همچنین به‌علت هویت‌یابی و بحران بلوغ از قدرت تشخیص و انتخاب پایین برخوردار است.

۶. تغییر ساختار آموزش و پرورش از نظام ۵، ۳، ۴ به نظام ۳، ۳، ۶ که می‌بایست انتخاب رشته دانش‌آموز در سال نهم تحصیل (پایان سال سوم متوسطه اول) انجام شود.

۷. نگاه نقطه‌ای به هدایت تحصیلی دانش‌آموزان بدون درنظر گرفتن فرایندی بودن آن (شیوه هدایت تحصیلی فعلی

